

IZVJEŠTAJ:

**Stanje socijalnog dijaloga
u sektoru sporta u
Crnoj Gori**

Izvještaj
Stanje socijalnog dijaloga u sektoru sporta u
Crnoj Gori

Podgorica, novembar 2021

Co-funded by
the European Union

Publikacija je nastala u sklopu projekta “Nacionalne studije o reprezentativnosti sportskog sektora”, sufinansiranog od strane Evropske unije. Njegov sadržaj isključiva je odgovornost Unije poslodavaca Crne Gore i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Publikacija je besplatna i dostupna u sjedištu Unije poslodavaca Crne Gore, Cetinjski put 36, 81000 Podgorica i na web stranici UPCG: <http://www.poslodavci.org>

Izdavač:

*Unija poslodavaca Crne Gore
Cetinjski put 36, 81 000 Podgorica, Crna Gora
© Unija poslodavaca Crne Gore, 2021. Sva prava zadržana*

Zabranjena je reprodukcija, distribucija ili javna komunikacija bez pisanog pristanka izdavača ili korištenja ovog djela zaštićenog autorskim pravima.

*Dizajn i štampa: M.A.S. Code, Ltd
Tiraž: 200 kopija
Štampano u Crnoj Gori, novembar 2021*

SADRŽAJ

1. Socijalni dijalog u Crnoj Gori – kratak pregled	5
2. Zakonodavni okvir i socijalni dijalog u sportu	6
2.1 Zakon o sportu	6
2.1.1 Uvod	6
2.1.2 Realnost sportskih subjekata.....	7
2.1.3 Radni status.....	8
3. Zakon o radu	9
3.1. Reference na sport	9
3.2. Kolektivni ugovor – strane potpisnice	11
4. Aktuelni akteri u socijalnom dijalogu u sportu	12
5. Strategija razvoja sporta u Crnoj Gori 2018-2021	13
6. Crnogorski olimpijski komitet	14
7. Anketa o socijalnom dijalogu u sportu	15
8. Rezime	29

1. Socijalni dijalog u Crnoj Gori – kratak pregled

Crna Gora ima dobro uspostavljenu pravnu i institucionalnu osnovu za funkcionisanje socijalnog dijaloga. Socijalni dijalog je regulisan sa tri različita zakona, i to: Zakon o radu, Zakon o Socijalnom savjetu i Zakon o reprezentativnosti sindikata. Crna Gora je ratifikovala 76 Konvencija MOR-a uključujući sve fundamentalne i prioritetne konvencije. Od 76 Konvencija koje je Crna Gora ratifikovala, 61 je na snazi, 8 Konvencija je otkazano, a 7 instrumenata ukinuto.

Glavni akteri u sistemu industrijskih odnosa su: Unija poslodavaca Crne Gore sa strane poslodavaca, dok sa strane sindikata imamo dvije konfederacije: Savez sindikata Crne Gore i Unija slobodnih sindikata Crne Gore. Sve navedene organizacije su reprezentativne na nacionalnom nivou.

UPCG je članica Međunarodne organizacije poslodavaca i BUSINESSEUROPE. Savez sindikata Crne Gore (SCG) i Unija slobodnih sindikata Crne Gore (USSCG) su članice Međunarodne i Evropske konfederacije sindikata. Oba nacionalna reprezentativna sindikata, SSCG i USSCG, kao i reprezentativna organizacija poslodavaca, UPCG, funkcionišu u kompleksnom ekonomskom okruženju, i sveukupni institucionalni kapacitet socijalnih partnera zahtjeva konstantan napredak kako bi se odgovorilo kompleksnim zadacima koji su pred njima.

Socijalni savjet je tripartitno tijelo, sastavljeno od osam predstavnika Vlade, osam predstavnika poslodavaca iz UPCG i osam sindikalnih predstavnika iz reprezentativnih sindikalnih organizacija. Socijalni savjet se redovno sastaje i obezbjeđuje mišljenja i preporuke o pitanjima vezanim za rad uključujući pitanja od značaja za ekonomski i društveni položaj poslodavaca i radnika.

Opšti kolektivni ugovor¹ je potpisan između Vlade i socijalnih partnera. Postoji i određen broj granskih kolektivnih ugovora, ali još uvijek nema takvog ugovora za sport.

---

¹ "Sl.list Crne Gore", br. 014/14 22.03.2014, 040/18 22.06.2018, 037/19 01.07.2019, 074/19 30.12.2019, 021/21 26.02.2021

2. Zakonodavni okvir i socijalni dijalog u sportu

2.1 Zakon o sportu

2.1.1 Uvod

Kada govorimo o zakonodavnom okviru u oblasti sporta, naravno da prvo pomislimo na Zakon o sportu² koji uređuje ovu oblast. Važno je napomenuti da je prije ovog Zakona na snazi bio Zakon o sportu iz 2011. godine (izmjenjen i dopunjen 2013. godine).

Moramo napomenuti da su izmjene i dopuna Zakona na neki način pratile organizovanje ove oblasti od strane Vlade Crne Gore u smislu periodičnog tretiranja ove oblasti kao zasebnog ministarstva ili uprave u okviru nekog drugog resora – uglavnom Ministarstva prosvjete. Formiranjem 42. Vlade Crne Gore, Ministarstvo sporta je sada formirano kao jedna od uprava Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta.

Uopšteno govoreći, među sportistima i sportskim radnicima vladalo je mišljenje da je postojeći Zakon (iz 2011. godine) neefikasan i prevaziđen. Novoformirano ministarstvo je ambiciozno najavilo izradu potpuno novog Zakona.

Formirana je Radna grupa sastavljena od predstavnika tadašnjeg Ministarstva sporta, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva finansija, Fakulteta za fizičku kulturu, različitih sportskih organizacija, Crnogorskog olimpijskog komiteta (COK-a), NVO sektora i Sindikata sporta Crne Gore. Ovako široka struktura sa snažnim uticajem Vlade ipak je donijela nešto novo – socijalni dijalog u oblasti sporta na nivou Crne Gore, uključivanje jednog od socijalnih partnera, tj učešćem Sindikata u Radnoj grupi.

Ono što je interesantno – nakon što je radna grupa završila svoj posao organizovane su tri javne rasprave, kojim je ovaj zakon izazvao veliku medijsku pažnju. Pomenuta pažnja je prirodno vezana za sport, ali po prvi put se desilo da sport povodom izrade novog Zakona bude na specifičan način u centru pažnje. Ako uzmemo u obzir da su neki sistemski zakoni u prethodnom periodu prošli nezapaženo, praktično „ispod radara javnosti“, žestoka polemika na završnoj javnoj raspravi i preko sredstava informisanja pokazala je da sport nije samo skup fizičkih aktivnosti koje muškarac ili žena izvodi iz takmičarskih razloga, niti je to zabava ili igra, već važan javni interes.

---

2 *“Sl.list”, Br. 044/18 of 06.07.2018*

2.1.2 Realnost sportskih subjekata

Jedan od osnovnih ciljeva Zakona odnosio se na težnju uređenja i definisanja pravnih lica u ovoj oblasti. Naime, neuređeni registri sa hiljadama upisanih sportskih subjekata nijesu odražavali realnu sliku sporta u Crnoj Gori. Iako je Zakon iz 2011. godine predvidio uređenje Centralnog registra, zatim je rok produžen do 2013. godine, u praksi se situacija nije popravljala. Ogroman broj sportskih subjekata su postojali samo „na papiru“ ili su bili „one shot“ pokušaji osnivanja klubova radi učešća na različitim konkursima za dodjelu sredstava, koji nikada nijesu zaživjeli, ili se radilo o fiktivnim klubovima čija svrha je bila izbjegavanje plaćanja poreza, a koji nijesu imali takmičare niti su se bavili sportskim aktivnostima, već iznajmljivanjem opreme ili radom sa turistima itd.

U svakom slučaju, sami podatak o postojanju preko 3.000 sportskih organizacija govorio je da, uzimajući u obzir veličinu i broj stanovnika Crne Gore, postoji velika razlika između realne slike i one koja postoji na papiru.

Ovaj Zakon je naime predvidio osnivanje, organizacija rada i prestanak rada sportske organizacije, kao i uslove za osnivanje sportske organizacije i obavljanje sportske djelatnosti³. Pomenutim Zakonom definisano je da se sportske organizacije mogu osnovati i obavljati sportsku djelatnost ako, zavisno od vrste sporta, ima prostorije, odnosno kancelarije u kojima sportska organizacija obavlja djelatnost, sportski objekat, odnosno prostor u kojem se obavlja sportska djelatnost, ugovorom angažovan stručni kadar i lica za obavljanje stručnih poslova u sportu i sportsku opremu.

U samom početku bilo je jasno da ne može biti govora o ozbiljnoj strategiji razvoja sporta bez prethodno sprovedenog postupka preregistracije sportskih organizacija, koje su dobile jasne upute kako da sprovedu tu proceduru. Epilog je bio sljedeći – izbrisano je 1.456 sportskih saveza i klubova. Kasnije je izbrisano još više sportskih organizacija, pa prema zvaničnim podacima sada je aktivno njih 904⁴.

Naravno, ovaj postupak nije bio bez posledica. Zašto je ovo važno navesti u ovom Izvještaju? Naime, sada imamo pravosnažne sudske presude za naplatu duga koje se ne mogu izvršiti, jer dužnik – sportska organizacija više pravno ne postoji, a najčešće su oštećeni upravo sportisti i treneri kojima mjesecima i godinama nijesu isplaćivane naknade, ali i kompanije kojima nije plaćeno za isporučenu robu i usluge.

---

3 Zakon o sportu Crne Gore, Član 47, Član 48, "Službeni list Crne Gore", br. 044/18 od 06.07.2018

4 crsport.ms.gov.me

Zakon je predvidio i neke ambiciozne ciljeve poput osnivanja zdravstvene ustanove za sportiste, tj. Zavoda koji bi trebao da bude integralni dio zdravstvenog sistema Crne Gore⁵. Ipak u praksi do sada nije došlo do realizacije ovog cilja.

2.1.3 Radni status

Ovaj Zakon je donio značajan broj novih rješenja u ovoj oblasti, ali se u ovom Izvještaju fokusiramo na radno-pravni status sportista. Naime, po prvi put imamo jasne odrednice koje definišu profesionalnog sportistu kao zaposleno lice. Zakon definiše profesionalnog sportistu ne samo kao lice koje se bavi sportom kao osnovnim zanimanjem, već i kao lice koje je zasnovalo radni odnos sa sportskom organizacijom u skladu sa propisima o radu.⁶ U praksi ovo znači da svaki sportista sa potpisanim profesionalnim ugovorom ima status zaposlenog lica.

Kako je ovo specifična oblast i u velikoj mjeri odstupa od onog što je tradicionalni pogled na rad i radne odnose kod nas, Zakon dalje razrađuje i predviđa specifičnosti ugovora o radu za sportiste, imajući u vidu raznorodnost, specifičnost ali i međunarodnu dimenziju organizovanog sporta, bez koje on ne bi imao javni značaj koji ima sada.

Tako Zakon predviđa da se prava i obaveze fizičkih lica u sportu ostvaruju ne samo u skladu sa ovim Zakonom, već zakonom kojim se uređuju radni odnosi, pa dalje, sportskim pravilima nadležnog nacionalnog sportskog saveza, pravilima međunarodne sportske organizacije, kolektivnim ugovorom i ugovorom, odnosno drugim aktom između sportiste i sportske organizacije. Ono što je posebno bitno iz ove konstatacije je da se kolektivni ugovor kao opšti pravni akt specifične pravne prirode koji se zaključuje u pisanoj formi između poslodavaca ili reprezentativnih udruženja poslodavaca, na jednoj strani, i reprezentativnih sindikata ili udruženih reprezentativnih sindikata, na drugoj strani, a kojim se, u skladu sa zakonom i drugim propisima, uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa⁷ po prvi put navodi u Zakonu o sportu i utire zakonodavni put za dalji razvoj socijalnog dijaloga u sportu na nacionalnom nivou.

Moramo istaći da opšte shvatanje rada i radnog odnosa, kao i nasleđene okolnosti kod nas nijesu išle u prilog shvatanju profesionalnog sportiste kao zaposlenog lica – radnika, niti njihovu djelatnost kao rad u pravom smislu te riječi, pa ni sportsku organizaciju kao poslodavca. Zakon u istom članu otklanja i potencijalne nedoumice - pa tako radno vrijeme, odmori,

---

5 *Ibid*, Član 98

6 *Ibid*. Član 27

7 *Vidjeti: Kosanović Rajko, Paunović Sanja, Kolektivno pregovaranje, Beograd, 2010. godine, str. 14*

odsustva i druga prava i obaveze fizičkih lica u sportu prilagođavaju se režimu sportskih priprema, odnosno treninga i sportskih priredbi.

Pitanje jednog od osnovnih prava iz rada i po osnovu rada, a koje se odnosi na socijalno i penzijsko osiguranje definisano je na način da je sportska organizacija dužna da sportistu, odnosno trenera i sportskog stručnjaka osposobljenog za rad u sportu sa kojim je zaključila ugovor o radu prijavi na obavezno socijalno osiguranje - zdravstveno, penzijsko i invalidsko osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na puno radno vrijeme, u roku od osam dana od dana zaključenja ugovora.⁸

3. Zakon o radu

3.1. Reference na sport

Kada govorimo o zakonodavstvu u sportu, pogotovo u kontekstu socijalnog dijaloga ne možemo a da ne pomenemo Zakon o radu. Već smo naveli jasne reference Zakona o sportu i možemo reći da je predlagač u ovom segmentu imao temeljan pristup. Možemo reći da je i u pitanju bio gotovo idealno vrijeme za to jer je Zakon o radu, donesen krajem 2019. godine, već duže vrijeme bio u proceduri, i u vrijeme izrade Zakona o sportu već imao osnovne konture. Napominjemo da je Zakon o radu dobio pozitivnu ocjenu Evropske komisije po pitanju usklađenosti sa 14 EU Direktiva, i da je njegovo donošenje proisteklo iz obaveze usklađivanja sa propisima Evropske komisije i Međunarodne organizacije rada.

Zakon o radu svojim rješenjima otklanja neke nedoumice, koje su bile prisutne kod određenih sportskih subjekata u smislu da definisanje profesionalnog sportiste kao zaposlenog lica može dovesti do različitih apsurdnih situacija po primjeni prava iz rada i po osnovu rada. Naime, u dijelu obaveze prijavljivanja i javnog oglašavanja, pri čemu je poslodavac dužan da slobodno radno mjesto prijavi Zavodu za zapošljavanje, na način i po postupku utvrđenim posebnim zakonom⁹, Zakon u istom članu definiše izuzetak za fizička lica u sportu.

Slično važi za još jednu, nekada ustaljenu dilemu kada je u pitanju tretiranje profesionalnog ugovora sportiste, ekvivalentu ugovoru o radu, a koje po prirodi stvari neodvojiva od sportiste – ugovori na određeno vrijeme. Naime, Zakon predviđa da poslodavac sa istim zaposlenim ne može

---

8 *Ibid.* Član 69

9 *Zakon o radu, Član 24 ("Sl. list CG", br. 74/2019 i 8/2021)*

da zaključi jedan ili više ugovora o radu ako je njihovo trajanje, neprekidno ili sa prekidima, duže od 36 mjeseci¹⁰, ali Zakon u istom članu prepoznaje specifičnost bavljenja sportom, pa se tako ograničenja iz ovog člana ne odnose na ugovor o radu direktora kao i na ugovore koje zaključuje agencija za privremeno ustupanje zaposlenih u svrhu ustupanja zaposlenih i ugovore o radu sa sportistima.

Ovakvo rješenje u potpunosti korespondira sa rješenjem u Zakonu o sportu ugovor ili drugi akt kojim se uređuju međusobna prava i obaveze, koji se zaključuje sa sportistom, zaključuje se na određeno vrijeme, a najduže do tri godine. Po isteku roka od tri godine, sportista ponovo može zaključiti ugovor, odnosno drugi akt kojim se uređuju međusobna prava i obaveze sa istom ili drugom sportskom organizacijom.¹¹ Uostalom, u istom članu se predviđa da se prava i obaveze fizičkih lica u sportu ostvaruju u skladu sa Zakonom o sportu, ali kako se dalje navodi i - zakonom kojim se uređuju radni odnosi, sportskim pravilima nadležnog nacionalnog sportskog saveza, pravilima međunarodne sportske organizacije, kolektivnim ugovorom i ugovorom, odnosno drugim aktom između sportiste i sportske organizacije.

S druge strane Zakon prepoznaje sportistu amatera kao lice kojem sport nije osnovno zanimanje, a zarada nije osnovni cilj bavljenja sportom, ali i da isto može u sportskoj organizaciji ostvariti novčanu naknadu.¹² Ovo rješenje daje mogućnost šireg tumačenja, i samim tim prostora za eventualne zloupotrebe i u određenim slučajevima nejasnu granicu između ove dvije kategorije sportista. U svakom slučaju, za sami socijalni dijalog i radno-pravne odnose u ovoj oblasti bi bilo mnogo korisnije rješenje u kojem sportista amater dobija određenu nadoknadu koja korespondira sa njegovim stvarnim troškovima bavljenja sporta – oprema, pripreme, ishrana itd. Na taj način bi uloga poslodavca bila jasnije definisana.

Navedeno nam govori da je sport prepoznat kao kompleksna djelatnost u smislu radno–pravnih odnosa, definisan nacionalnim zakonodavstvom, svojom internacionalnom prirodom i specifičnim pravilima nacionalnih i međunarodnih sportskih federacija. Poslednje je bitno i iz razloga što priroda sporta podrazumijeva prohodnost u takmičarskom smislu na različitim nivoima, pa bi ograničenja u smislu striktnog prvenstva nacionalnog zakonodavstva u odnosu na pravila sportskih federacija, jednostavno obesmisllila bavljenje sportom na vrhunskom – profesionalnom nivou i obeshrabrila poslodavce da ozbiljnije investiraju u ovu oblast.

---

10 *Ibid.* Član 37

11 *Zakon o sportu*, Član 68

12 *Ibid.* Član 26

3.2. Kolektivni ugovor – strane potpisnice

Već smo naveli da se u Zakonu o sportu po prvi put pominje kolektivno pregovaranje i kolektivni ugovori. Treba napomenuti da u Crnoj Gori postoji Opšti kolektivni ugovor koji se primjenjuje na sve zaposlene u našoj zemlji, pa tako i na sportiste koji imaju profesionalni ugovor, tj ugovor o radu. Napominjemo da je Unija poslodavaca Crne Gore, kao reprezentativno udruženje poslodavaca u Crnoj Gori jedna od potpisnica tog ugovora. Međutim, Zakon o radu u definicijama učesnika u potpisivanju kolektivnih ugovora na različitim nivoima, ne prepoznaje udruženje poslodavaca kao stranu potpisnicu kada je u pitanju sport. Naime, Zakon definiše da za sportske subjekte, na nivou grane strane u zaključivanju kolektivnog ugovora su - reprezentativna organizacija sindikata i Vlada, odnosno reprezentativna organizacija sindikata, krovna asocijacija sportova i Vlada na nivou grupe, odnosno podgrupe djelatnosti.¹³

Mišljenja smo da upravo ovakvi projekti i istraživanje koje smo sproveli mogu da nam daju inpute da je udruženje poslodavaca odnosno Odbor za sport pri Uniji poslodavaca potreban i za očekivati je da bi se to reflektovalo i na neke buduće izmjene i dopune Zakona o radu, koje bi se rukovodile realnim stanjem stvari u tom momentu.

Ipak, mnogo je to lakše reći nego sprovesti u djelo. Ovdje se ne radi samo o administrativnim koracima, već i o specifičnoj vlasničkoj strukturi sportskih subjekata kod nas. Bilo kakav konkretan potez u ovom pravcu treba da odražava duh preduzetništva i socijalnog dijaloga, zajedno sa povećanjem poslovne nezavisnosti sportskih subjekata.

Kao što smo već naveli, nedovoljno precizna definicija sportiste amatera koji su dominantna lica u velikom broju sportova, pogotovo u manje komercijalnim. Uzimajući u obzir veličinu i broj stanovnika naše zemlje, jasno je da su komercijalni i finansijski potencijal sporta ograničeni, što značajan broj sportskih subjekata, pogotovo u manje komercijalnim sportovima dovodi u potpuno zavistan položaj, prvenstveno u odnosu na lokalne samouprave.

Većina sportskih subjekata u kojima se praktikuju radni odnosi u skladu sa navedenim zakonima su u vlasništvu lokalnih samouprava, koje su ujedno i osnivači tih sportskih subjekata. Lokalne samouprave imaju pravo da osnivaju po jedan klub iz svakog sporta, i uzimajući u obzir realno stanje stvari to su jedini klubovi koji imaju kontinuitet postojanja i takmičenja. U upravljačkim strukturama klubova dominiraju lica koja imenuju lokalne samouprave, što u praksi odražava odnos političkih snaga na teritoriji neke opštine. S druge strane udio privatnog kapitala u klubovima je zanemarljiv.

---

13   *Zakon o radu, Član 184*

Ono što ga je do sada pratilo je nedostatak kontinuiteta u radu i uglavnom poslovni poduhvati u sportu su bili dodatna poslovna aktivnost postojećih kompanija. U određenom smislu to je razumljivo, ali su poslovne operacije u sportu uglavnom bile prve koje su se nalazile na udaru u slučaju kriza poslovanja osnovne djelatnosti kompanija. Ako uzmemo u obzir ekonomske i finansijske krize kojima smo svjedočili u prethodnih 15-tak godina jasno nam je da privatni kapital u sportu kod nas nije imao kontinuitet. Trebalo bi navesti da dosadašnji poslovni poduhvati u sportu su imali u određenom smislu više entuzijastički karakter, nego što je on imao stvarnu ekonomsku opravdanost za ulagača kapitala. Imamo slučajeve da pojedini preduzetnici na osnovu sporazuma sa lokalnim samoupravama ulagali u određene sportske subjekte, ali takvi odnosi su bili često na nejasnoj granici sponzorstva ili obezbjeđivanja logistike i imenovanja u rukovodeće strukture kluba. Sve je ovo međutim imalo privremeni karakter i do sada nije dolazilo do promjene vlasničkog oblika.

Za sada niko od tih preduzetnika ili nije iskazivao interesovanje za eventualnu kupovinu tog sportskog subjekta putem privatizacije ili lokalna samouprava jednostavno nije imala namjeru da se odrekne istog. Sve navedeno ukazuje da je formiranje udruženja poslodavca u sportu veoma težak i kompleksan proces.

4. Aktuelni akteri u socijalnom dijalogu u sportu

Predlagač Zakona o radu prilikom definisanja strana potpisnica kolektivnih ugovora u sportu se očigledno vodio motivom da se rukovodeća tijela krovnih sportskih saveza sastoje od predstavnika klubova – članica tih saveza, koji predstavljaju poslodavce sportistima u tim klubovima.

Ovakav indirektni pristup prepoznaje specifičnost sporta i organizacije sporta u našoj zemlji. Ovdje u nekim slučajevima manje ili više izraženo imamo i dvosmjerni protok novca od strane krovnih sportskih saveza prema klubovima, a taj novac potiče uglavnom iz dva izvora – državnog budžeta ili međunarodne krovne federacije u određenom sportu. Ovo posljednje se odnosi na vrhunske komercijalne sportove na međunarodnom nivou. Ovdje je bilo riječi prvenstveno o „nivou grupe, odnosno podgrupe djelatnosti“, kako je to definisano u Zakonu. U praksi ovo znači da u svakom sportu kolektivni ugovor zaključuju reprezentativna organizacija sindikata u određenom sportu i krovna nacionalna federacija tog sporta u Crnoj Gori.

Prema našim saznanjima poznato nam je da u fudbalu postoji aktivan Sindikat profesionalnih fudbalera Crne Gore. Po podacima do kojih smo došli iz medija, u ovom sportu je formirano tijelo – Odbor za socijalni dijalog,

ali nemamo informaciju da je došlo do potpisivanja kolektivnog ugovora za grupu odnosno podgrupu djelatnosti.

Kada je u pitanju nacionalni nivo, Zakon predviđa da su strane koje učestvuju u zaključivanju kolektivnog ugovora Vlada i reprezentativna organizacija sindikata. Na početku Izvještaja smo konstatovali promjenjivi status sporta u administrativnom smislu od Uprave do Ministarstva i nazad, pa je zato rješenje definisano kao – Vlada. Kako smo već naveli, trenutno je za sport nadležna Uprava za sport pod okriljem Ministarstva prosvete, nauke, kulture i sporta.

Sa druge strane imamo reprezentativni Sindikat sporta Crne Gore, ali nemamo informaciju da li su toku pregovori za zaključivanje granskog kolektivnog ugovora na nacionalnom nivou.

5. Strategija razvoja sporta u Crnoj Gori 2018-2021

Treba spomennuti da je, kako je Vlada navela, iz razloga da unaprijeđena zakonodavnog okvira nužno mora pratiti i adekvatan strateški okvir za razvoj sporta, tadašnje Ministarstvo sporta je pristupilo izradi Strategije razvoja sporta u Crnoj Gori za period 2018-2021.

Kako se navodi, Strategijom se utvrđuju ciljevi i prioriteti razvoja sporta i određuju organizacione, administrativne i druge mjere za njihovo ostvarivanje. Strategija sadrži, naročito: analizu stanja u oblasti sporta; osnovne principe na kojima se zasniva razvoj sporta u Crnoj Gori; ciljeve razvoja sporta, kao i nosioce realizacije tih ciljeva; sadržinu i obim aktivnosti na realizovanju postavljenih sportsko-razvojnih ciljeva i plan realizacije Strategije. Imajući u vidu da je sport djelatnost od javnog interesa, te da je Zakonom o sportu propisano šta predstavlja javni interes u oblasti sporta, tadašnje Ministarstvo sporta je tokom rada na Strategiji razvoja sporta imalo za cilj da pripremi dokument koji će imati značajan uticaj na poboljšanje ukupnog stanja u ovoj oblasti. Iako taj dokument i prateći Akcioni plan u velikoj mjeri analiziraju postojeće i detaljno planiraju razvoj u ovoj oblasti, oni ne tretiraju pitanja poput socijalnog dijaloga, socijalnih partnera, ulaganja privatnog kapitala, komercijalnog razvoja sporta i slično.

6. Crnogorski olimpijski komitet

U skladu sa Zakonom o sportu, Crnogorski olimpijski komitet je krovna asocijacija sporta u Crnoj Gori.¹⁴ Isti Zakon definiše nadležnosti COK-a u smislu obavljanja poslova kojima se obezbjeđuju uslovi za: podsticanje, razvoj i unapređenje sporta, organizaciju i održavanje međunarodnih sportskih takmičenja koja su u nadležnosti COK-a. Između ostalog podstiče ostvarivanje sportskih rezultata, podržava i sufinansira crnogorske sportiste i njihovo učešće u nacionalnim sportskim ekipama na Olimpijskim igrama, Evropskim igrama, Mediteranskim igrama, Igrama malih država Evrope, Olimpijskim igrama mladih, kao i drugim značajnim sportskim međunarodnim takmičenjima i sportskim manifestacijama sportova koji se organizuju pod pokroviteljstvom COK-a.

Ono što je bitno COK po potrebi obrazuje sportsku arbitražu.¹⁵ Sportska arbitraža koju po potrebi uspostavlja COK, obrazuje se za odlučivanje o zahtjevu stranaka koje su ugovorile nadležnost te arbitraže u sporovima nastalim u vezi obavljanja sportske djelatnosti, ako zakonom nije određeno da za odlučivanje o određenoj vrsti sporova postoji isključiva nadležnost redovnih sudova.

Stalni sportski arbitražni sud rješava sporove koji nastanu između COK-a i drugih sportskih organizacija, a odlučuje i o zahtjevu za vanrednim preispitivanjem odluka arbitraža nacionalnih sportskih saveza i POK-a (Paraolimpijskog komiteta).

Sportski subjekti, za rješavanje sporova, obraćaju se prvo arbitraži nacionalnog sportskog saveza, odnosno POK-a, a ako se spor ne riješi na taj način, ili arbitraža bude prenijeta, sportski subjekti obraćaju se arbitraži u nadležnosti COK-a.

Odluke sportske arbitraže koju po potrebi obrazuje COK i stalnog sportskog arbitražnog suda su konačne. Navedeno je bitno iz razloga da u slučaju spora između sportskog subjekta i sportiste po pitanju prava iz rada i po osnovu rada Arbitraža COK-a djeluje kao drugostepeni organ.

---

14 *Zakon o sportu, Član 44*

15 *Ibid. Član 81*

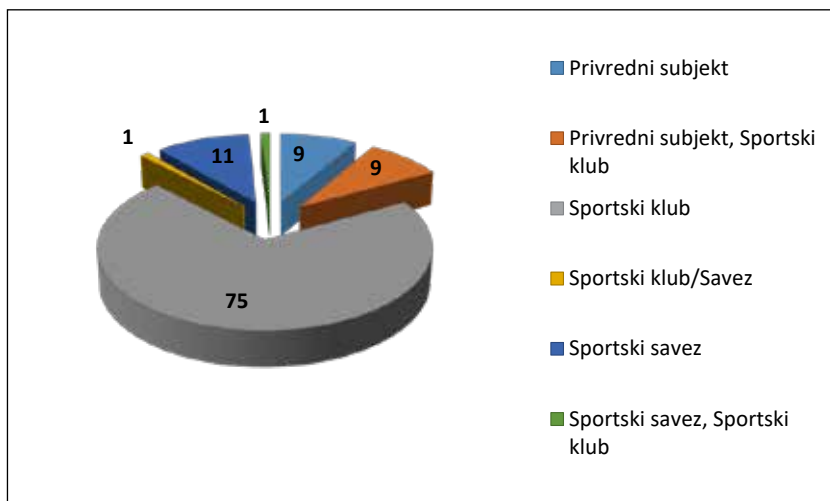
7. Anketa o socijalnom dijalogu u sportu

Istraživanje je obuhvatilo 106 sportskih subjekata, što ako uzmemo u obzir da prema podacima Centralnog registra trenutno je u Crnoj Gori aktivno 904 sportska subjekta, možemo reći da se radi o relevantnom uzorku. Ono što ne ide u prilog ovoj anketi je što nismo sigurni da su svi ispitanici u potpunosti upoznati sa suštinom svih pitanja. To ništa nije neobično kada se radi u anketi koja ima za cilj „ispitivanje terena“ povodom uvođenja nekih novih instituta, procesa, organizacija i slično.

Ovdje je specifično što značajni broj subjekata je prije svega koncentrisan na osnovnu djelatnost, a to je bavljenje sportom u takmičarskom smislu. Moramo imati razumijevanja što teme poput socijalnog dijaloga, radnih odnosa ili udruženja poslodavaca u takvim subjektima u ovom momentu nisu prioritet. Nije beznačajno i to što neki subjekti jednostavno nemaju administrativne kapacitete koji bi se na pravi način bavili ovim stvarima. Ipak, anketa nam je dala izvjesnu sliku o tome kako različiti sportski subjekti gledaju na ovu tematiku u ovom trenutku.

Napominjemo da je anketa sprovedena elektronskim putem i da su svi odgovori autentično i bez ikakvih korekcija preneseni u ovoj analizi.

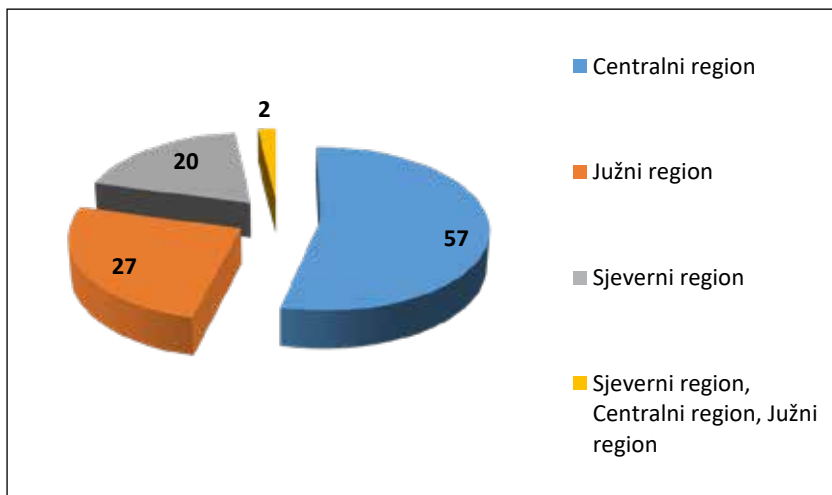
Grafikon 1: Oblik organizovanja

Možemo vidjeti iz grafikona da su velika većina ispitanika sportski klubovi, koji su ujedno i najbrojniji sportski subjekti. Odmah nakon njih su sportski savezi. Ovo je bitno navesti jer su savezi po svojoj poslovnoj organizaciji subjekti koji imaju neuporedivo više administrativnih kapaciteta od većine sportskih klubova. Što se tiče učešća poslovnih subjekata ili poslovnih subjekata koji su ujedno i sportski klubovi, moramo navesti da je ovdje

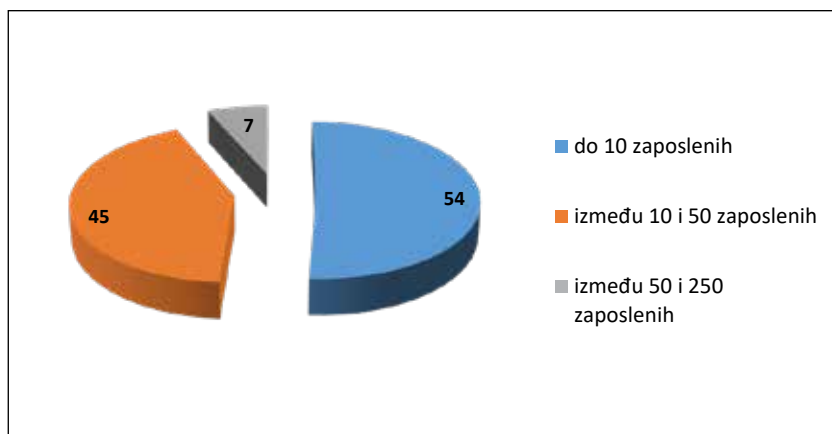
imamo široko tumačenje samih ispitanika. Na primjer privredni subjekt može biti javno gradsko preduzeće koje upravlja sportskim objektima na teritoriji jedne opštine koja je ujedno poslodavac zaposlenim ili sportski subjekat čija je djelatnost prvenstveno usmjerena na pružanje usluga rekreacije građanstvu i koji po prirodi stvari ne može imati značajne takmičarske aspiracije.

Grafikon 2: Sjedište

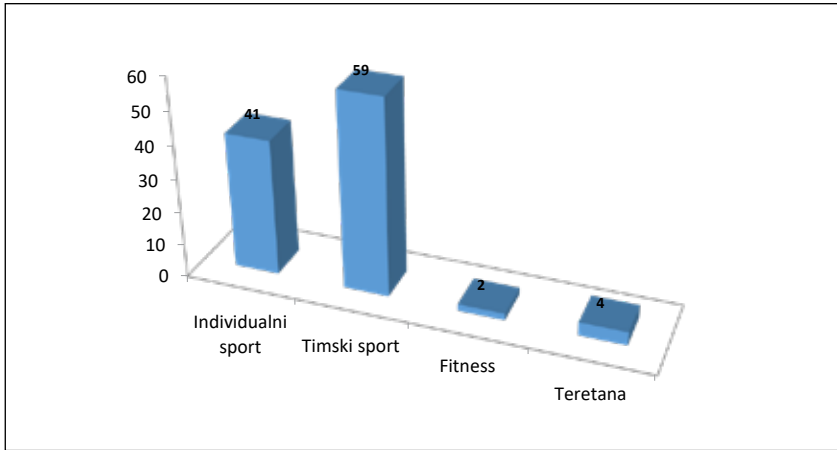
Uzmajući u obzir koncentraciju stanovništva kod nas prirodno je što je veći broj sjedišta sportskih subjekata upravo u tom regionu. Nije zanemarljiva ni činjenica da je Glavni grad Podgorica sjedište gotovo svih nacionalnih sportskih saveza.

Grafikon 3: Broj zaposlenih

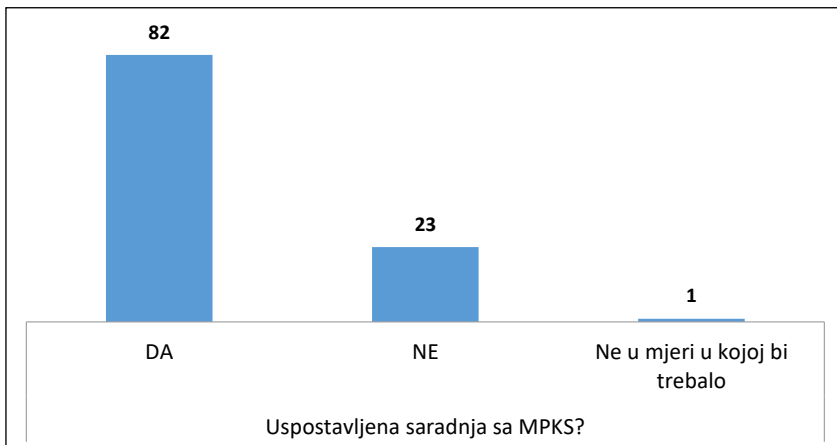
Ovdje imamo zanimljivu sliku, koja vrlo moguće daje nerealnu sliku iz razloga što neki subjekti, pogotovo sportski klubovi često ne prave razliku između registrovanih članova takmičarskog pogona i profesionalnih sportista sa ugovorom o radu. Iz tog razloga imamo odgovore o većem broju zaposlenih nego što je to slučaj u realnosti.

Grafikon 4: Koje sportske aktivnosti sprovodite u Vašem preduzeću ili kompaniji?

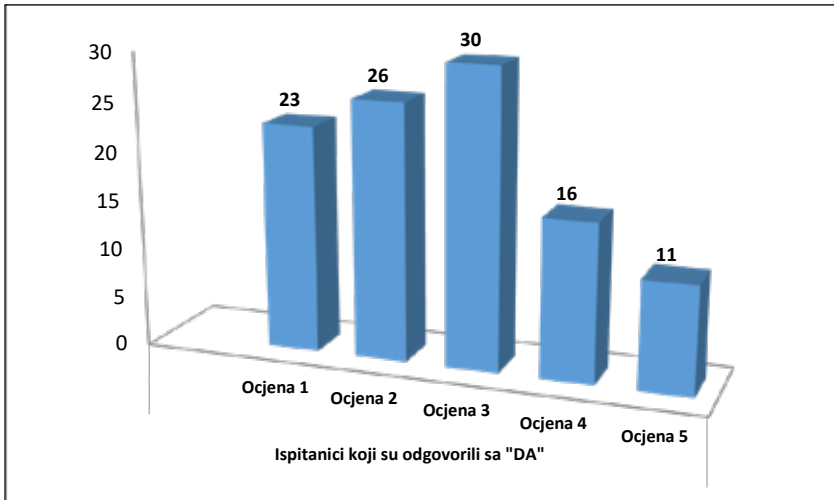
U Crnoj Gori su praktično zastupljeni gotovo svi savremeni sportovi, ali postoje velike razlike u njihovoj popularnosti, tradiciji i na kraju ulaganjima. Vidimo da se značajan broj ispitanika bavi individualnim sportovima u kojima su gotovo svi sportisti imaju amaterski status. Iako imamo različite odgovore po pitanju fitnesa i teretane, ali realno radi se o istim sportovima.

Grafikon 5: Da li imate uspostavljenu saradnju sa resornim Ministarstvom prosvjete, nauke, kulture i sporta?

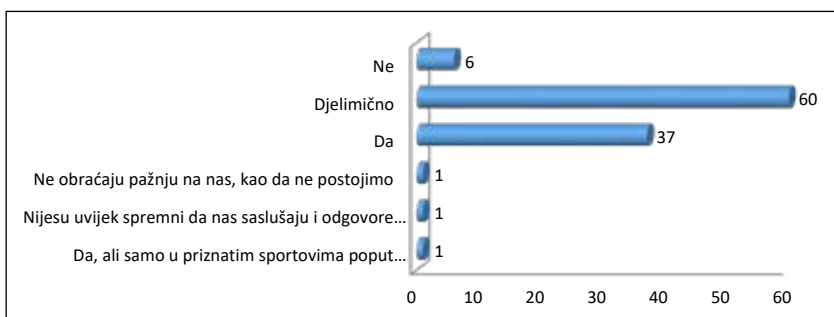
Ovdje vidimo da velika većina ispitanika ima uspostavljenu saradnju sa Ministarstvom. Naredna pitanja daće nam nešto jasniju sliku o prirodi te saradnje.

Grafikon 5-1: Ispitanici koji su odgovorili sa „DA“

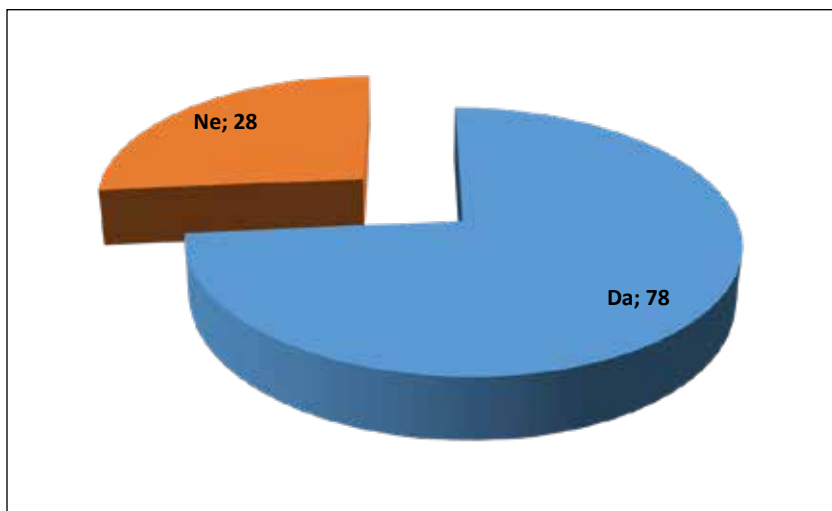
U ocjenama od 1 do 5 najviše ispitanika je dalo srednju ocjenu, što podrazumijeva da saradnja postoji, ali i prostor za poboljšanje. Moramo konstatovati da je svega nešto manje od polovine ispitanika dalo ocjenu 1 ili 2, što ukazuje na nezadovoljstvo tom saradnjom. Postavlja se ipak pitanje na koji način sportski subjekti definišu tu saradnju, odnosno kako oni vide ulogu Ministarstva i šta očekuju od njega?

Graph 6: Smatrate da postoji volja resornog ministarstva da se pomogne i unaprijedi sportski sektor u Crnoj Gori?

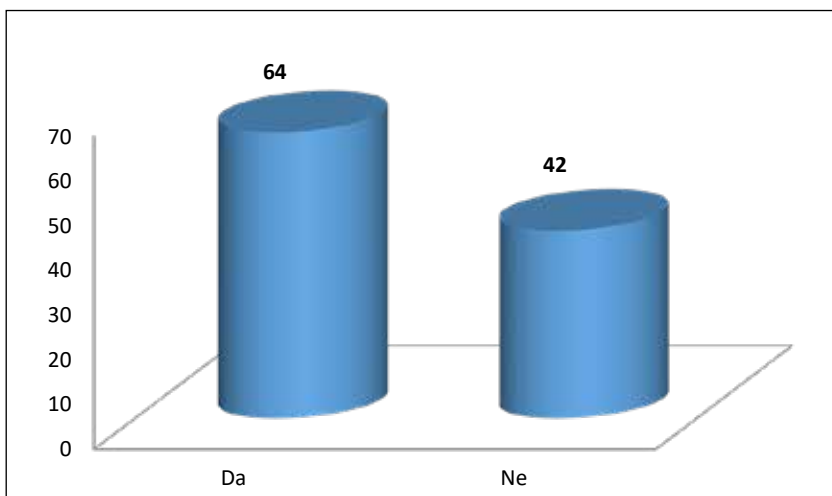
Dominantno mišljenje ispitanika je da postoji djelimična volja u Ministarstvu za unaprijeđenje sportskog sektora, što na neki način korespondira sa srednjim ocjenama iz prethodnog pitanja. Ipak odgovori „djelimično“ i „da“ kombinovano čine preko 90% odgovora ispitanika, što ukazuje da postoji stepen povjerenja u Ministarstvo koji nije zanemarljiv.

Grafikon 7: Smatrate da je neophodno kreiranje kolektivnih ugovora u sportu?

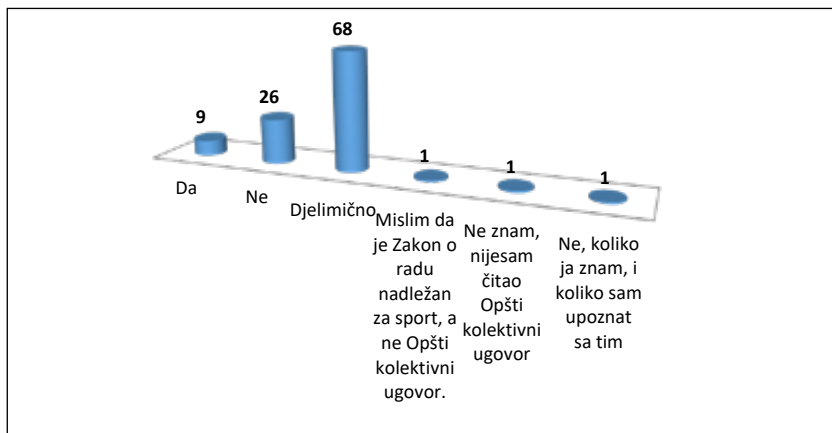
Ovakav odnos datih odgovora ide u prilog socijalnom dijalogu, ali nismo sigurni da su ispitanici upoznati sa suštinom i prirodom socijalnog dijaloga i zaključivanja kolektivnih ugovora.

Grafikon 8: Smatrate da nacionalno zakonodavstvo efikasno zastupa specifičnosti sportskog sektora (radno vrijeme, ugovori, dvostruke karijere (rekonverzija), treninzi, putovanja na takmičenja itd.)?

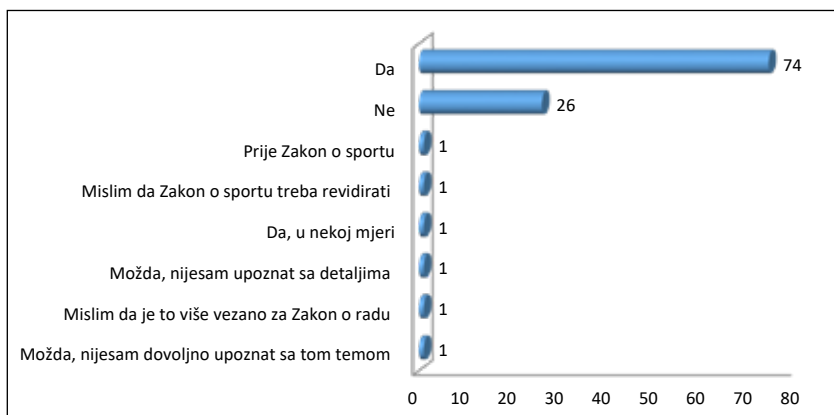
Ovdje imamo gotovo podjeljeno mišljenje. Ipak većina ispitanika smatra da nacionalno zakonodavstvo zastupa specifičnosti sportskog sektora.

Grafikon 9: Specifičnosti sporta su sveobuhvatno predstavljene u Opštem kolektivnom ugovoru?

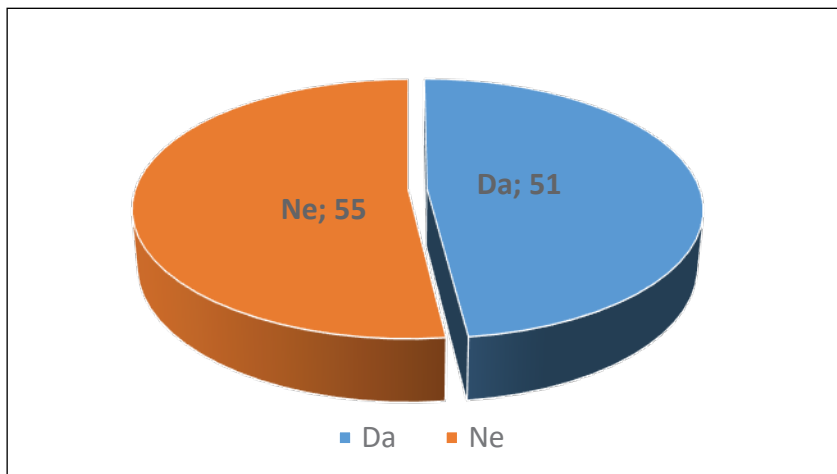
Dominacija odgovora „djelimično” je, reklo bi se, realna jer se Opšti kolektivni ugovor zaključuje za teritoriju čitave države i on ima pravno dejstvo na sve zaposlene - nezavisno od poslova i zadataka koje obavljaju, pa tako i profesionalne sportiste. On omogućava ujednačavanje uslova rada zaposlenih i smanjenje velikih međugranskih razlika u uslovima rada zaposlenih, ali ipak ne tretira u velikoj mjeri specifičnosti grana, pa i sporta. Ipak instituti poput minimalne zarade, elemenata za utvrđivanje osnovne zarade, naknada zarade, ostalih primanja zaposlenih itd garantuju profesionalnim sportistima kao i ostalim zaposlenim generalna prava.

Grafikon 10: Smatrate da Opšti kolektivni ugovor treba revidirati i/ili produbiti u dijelu prepoznavanja specifičnosti sporta?

Značajna većina ispitanika je za izmjenu Opšteg kolektivnog ugovora. Ali iz ovih odgovora ne možemo zaključiti na koje se odredbe OKU zaista misli, i u kom pravcu bi išle te izmjene.

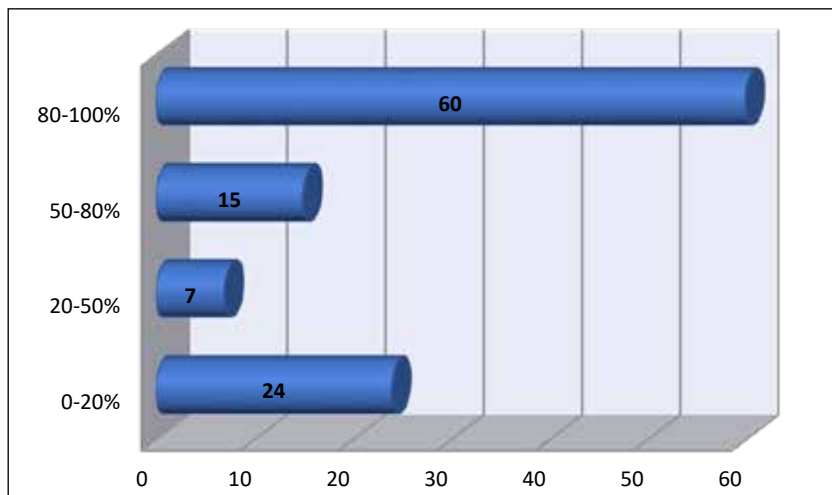
Grafikon 11: Da li imate klasifikaciju kojom definišete funkcije i plate vaših zaposlenih, poput akta o sistematizaciji radnih mjesta, kolektivnih ugovora i dr?

Imamo praktično podijeljenu situaciju, ali ovakav odgovor više implicira da ispitani sportski subjekti posjeduju neke od akata. Sa sigurnošću tvrdimo da se ne radi o kolektivnim ugovorima.

Grafikon 12: Ugovori

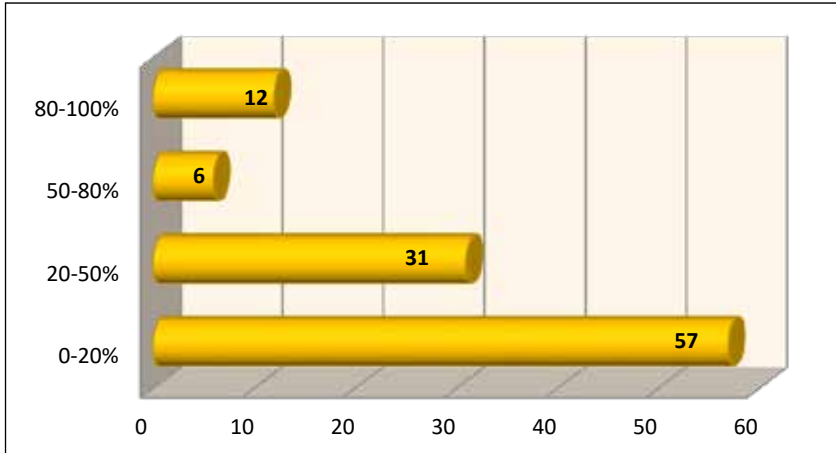
a) **Koliko zaposlenih ima zaključene ugovore o radu?**

Najdominantniji odgovor – kod više od polovine ispitanika preko 80% zaposlenih ima ugovor o radu. U realnosti, reklo bi se, da se ovi odgovori uglavnom odnose na administrativne radnike zaposlene u klubovima i savezima. Ovo navodimo iz razloga što je veoma mali broj sportista čak i u najpopularnijim timskim sportovima ima profesionalni ugovor. Drugo,

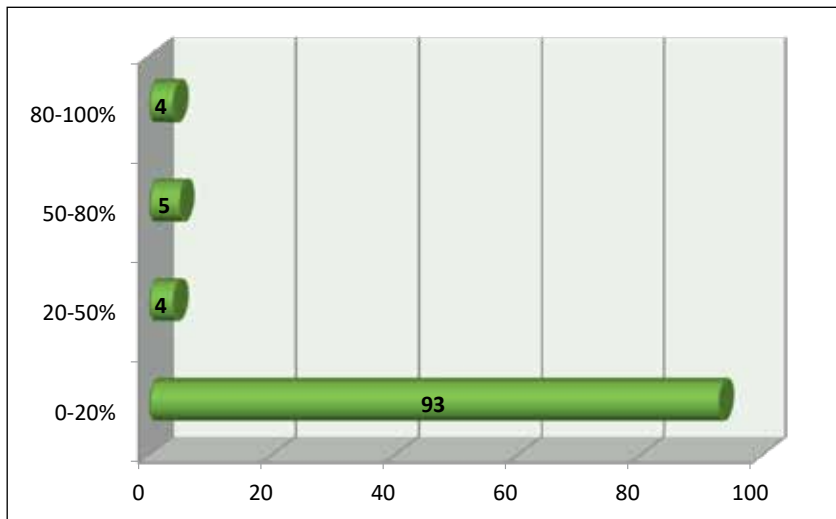
postavlja se pitanje da li neki klubovi smatraju svoje sportiste kao profesionalce – zaposlena lica?

b) **Koliko zaposlenih ima zaključene ugovore o djelu?**

Ako uzmemo činjenicu da sportisti po zakonu, ali i po većini međunarodnih krovnih sportskih federacija, mogu biti profesionalci ili amateri, što implicira da sportisti ne mogu biti svrstani u ovu kategoriju.

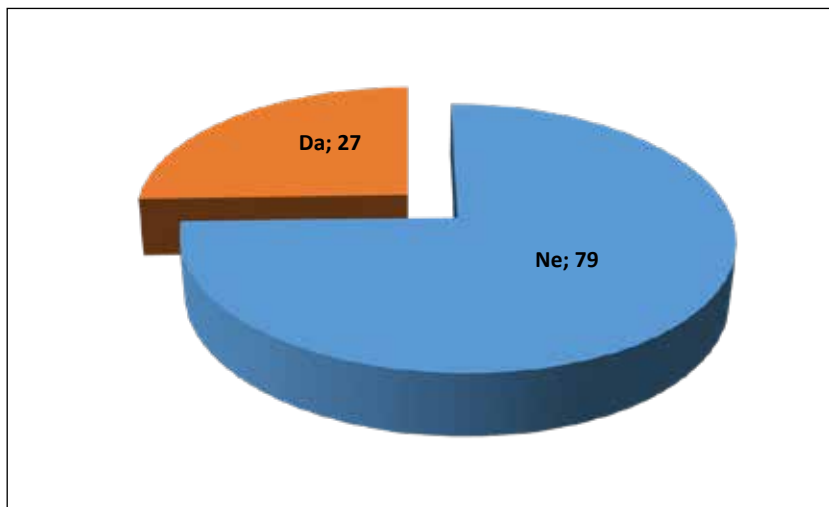
c) **Koliko zaposlenih ima zaključene ugovore o privremenim/povremenim poslovima?**

Ovdje opet imamo odgovore koje se ne mogu odnositi na sportiste.

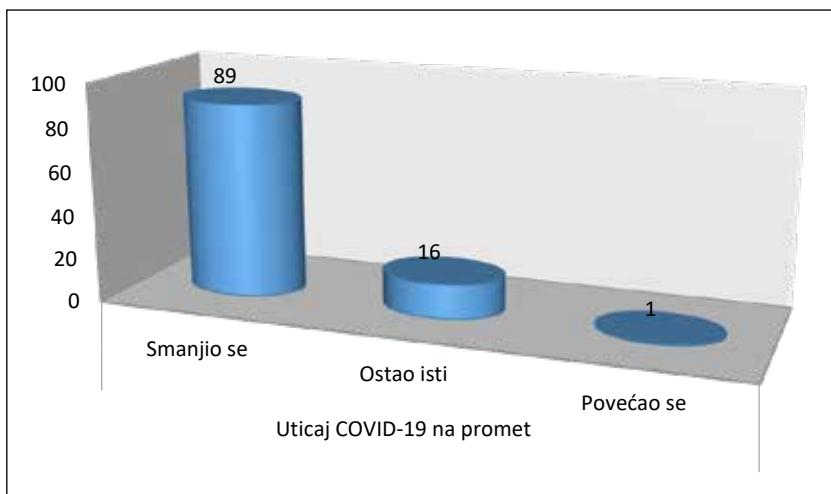
Grafikon 13: Da li kroz ugovore o radu uključujete posebne klauzule (rad tokom vikenda)?

Nemamo informaciju na koga se odnose ovi ugovori. Na primjer za zaposlene u sportskim objektima postoje ovakve klauzule, jer je dio njih angažovan vikendom tokom sportskih događaja. S druge strane radni angažman sportista je specifičan i zavisi od jednog do drugog sporta.

Grafikon 14: COVID-19 kriza je uticala na Vaše poslovanje:

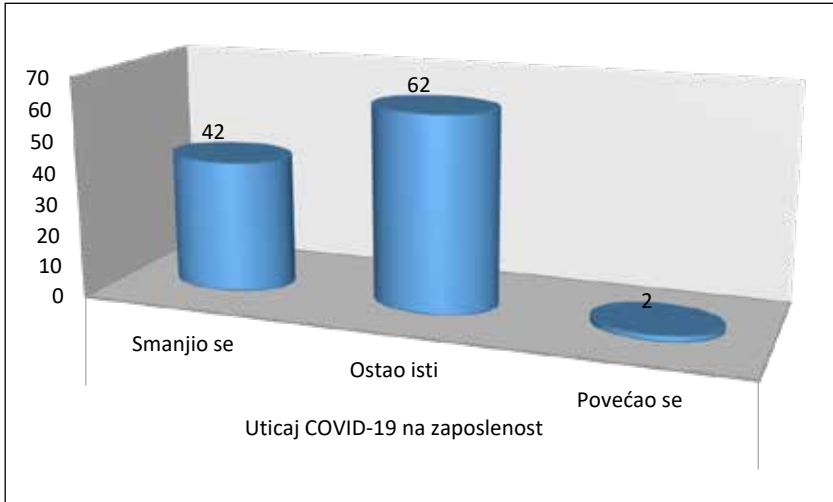
a) **Promet**

Velika većina ispitanika je odgovorila da je imala pad prometa. Ako uzme-mo u obzir činjenicu da naši klubovi nemaju prihode od tv prava i da je zanemarljiv prihod od ulaznica, dolazimo do zaključka da se može raditi

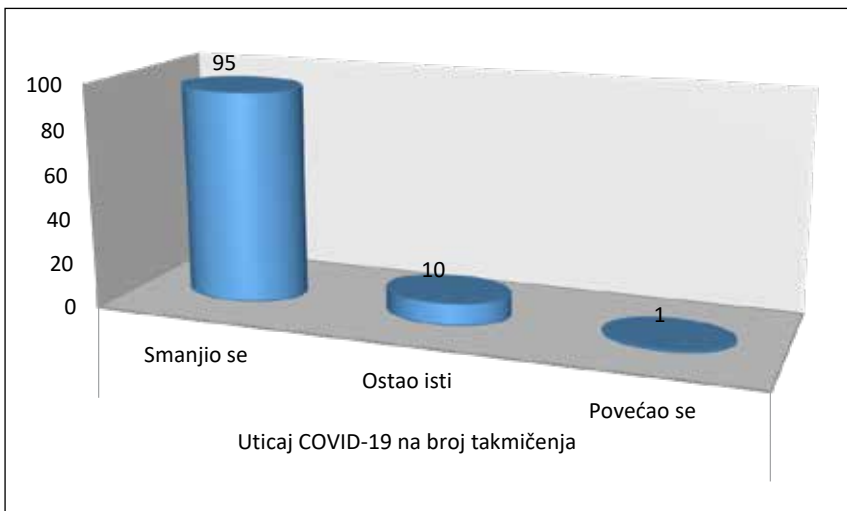
o padu prihoda od članarina, što opet implicira da je prije svega riječ o amaterskim sportskim klubovima.

b) **Broj zaposlenih**

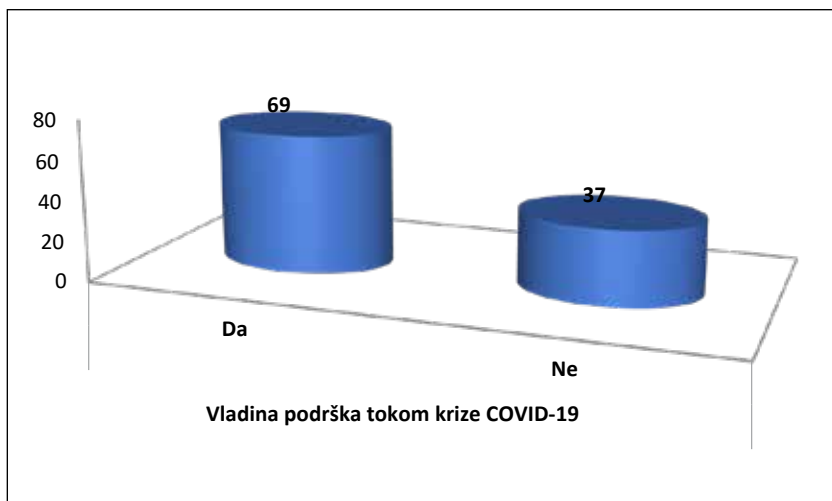
Najveći broj ispitanika tvrdi da COVID-19 nije imao uticaja na broj zaposlenih, tj da je ostao isti (58%). Sa druge strane 40% ispitanika odgovorilo je da je COVID-19 doveo do smanjenja, dok kod 2% broj zaposlenih je povećan.

c) **Broj takmičenja**

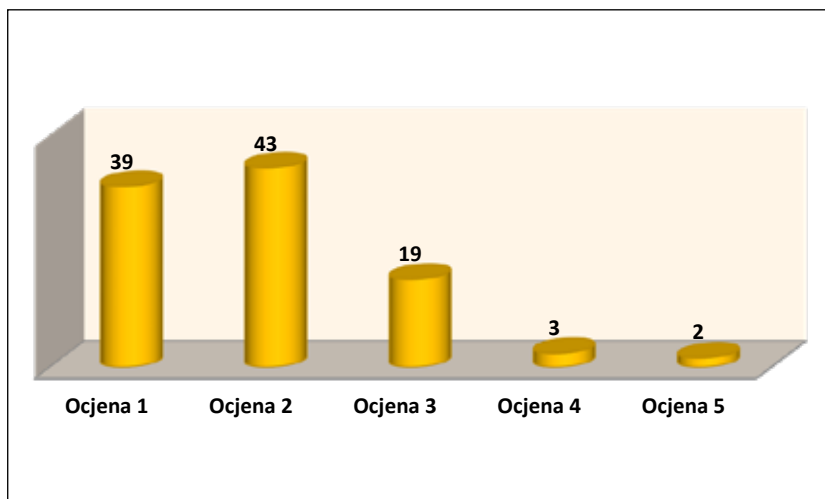
Ovdje imamo očekivane odgovore obzirom na uticaj Covid-19 pandemije.

Grafikon 15: Dobili ste Vladinu podršku tokom krize COVID-19?

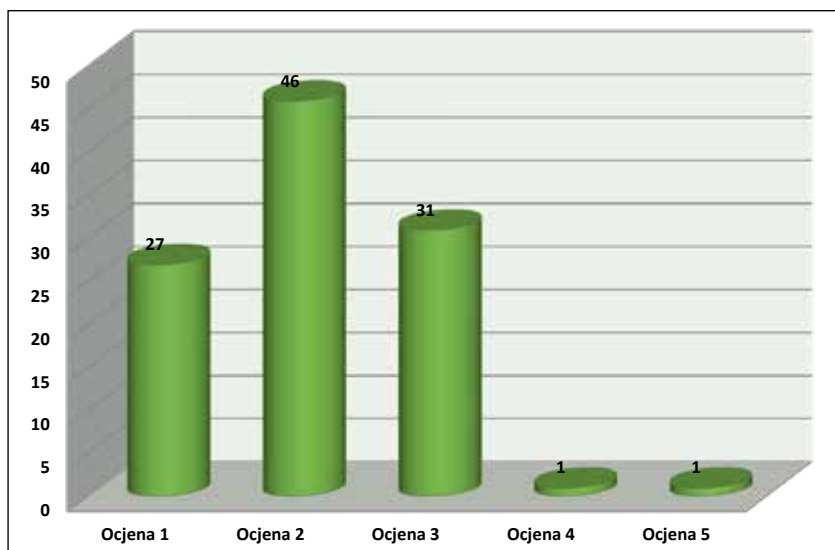
Tokom krize uzrokovane COVID-19, 2/3 ispitanika dobilo je pomoć od Vlade, dok 1/3 ispitanika je dala negativan odgovor na ovo pitanje.

Grafikon 15-1: Kako ocjenjujete Vladinu podršku tokom Covid-19 krize?

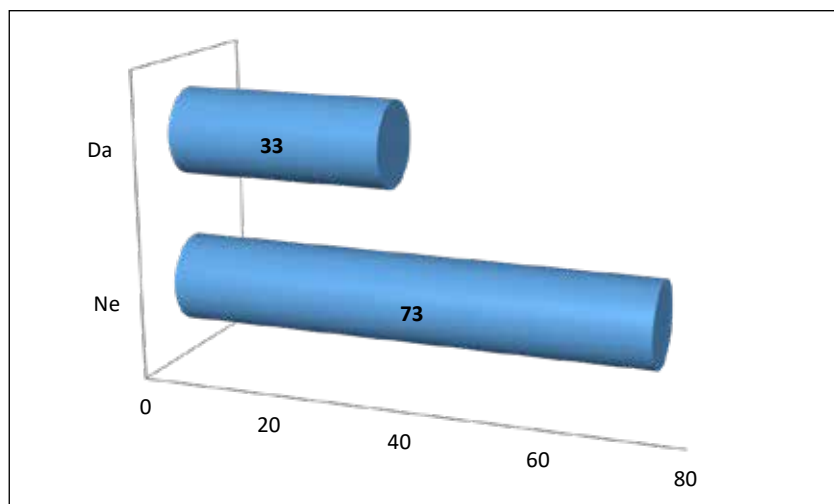
Samo 5 ispitanika je ocjenilo podršku Vlade najvišim ocjenama (4 i 5), njih 19 je dalo srednju ocjenu (3), dok su čak 82 ispitanika dala najniže ocjene (2 i 1). Sudeći po ovim odgovorima, postoji veliko nezadovoljstvo Vladinom podrškom tokom pandemije. Postavlja se pitanje, šta to nije bilo dobro u podršci i koji specifičan vid podrške su očekivali.

Grafikon 16: Kako biste ocijenili socijalni dijalog u sportu u Crnoj Gori?

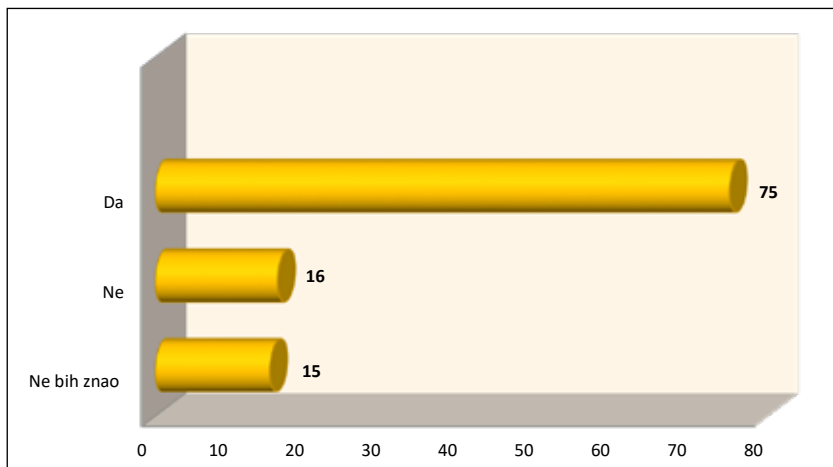
Sudeći po odgovorima naših ispitanika, socijalni dijalog nije na zadovoljavajućem nivou.

Grafikon 17: Da li Vas u cilju zaštite interesa, zastupa neko udruženje/organizacija?

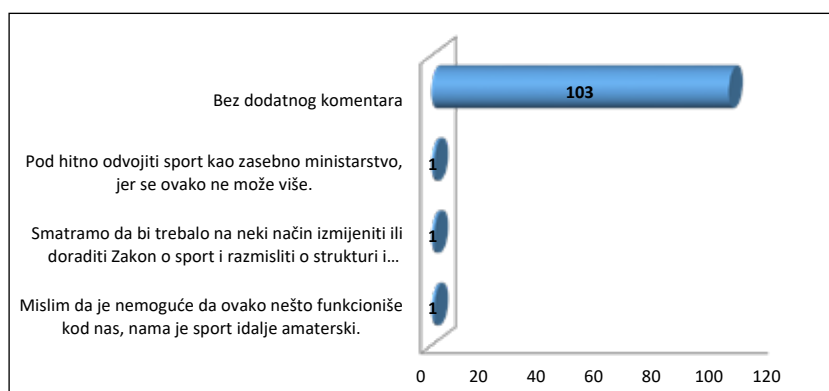
Obzirom da su na ovo pitanje pristigla 73 pozitivna odgovora, ovdje imamo dilemu jesu li ispitanici mislili na svoje krovne nacionalne sportske saveze (?)

Grafikon 18: Da li smatrate da bi razvoju socijalnog dijaloga doprinijelo uspostavljenje udruženja poslodavaca u sportu na nacionalnom nivou?

Ovdje imamo veliki entuzijazam, prvenstveno zbog činjenice da je većina ispitanika na ovo pitanje odgovorila sa "Da". No, primjetno je da jedan broj ispitanika nije upoznat s ulogom i značajem osnivanja nacionalne asocijacije poslodavaca u sportu, o čemu svjedoče određeni komentari i broj odgovora poput „Ne bih znao“ (npr. Ne vidim kakve bi nam koristi to donijelo; za ovako nešto još nismo spremni itd.)

Grafikon 19: Ukoliko cijenite neophodnim, molimo navedite dodatne komentare po navedenoj temi:

Grafikon jasno pokazuje da 99% ispitanika nije imalo dodatni komentar.

8. Rezime

Sve navedeno, kao i odgovori na Anketu koju smo razmatrali u drugom dijelu ovog Izvještaja, ukazuju da do sada nisu bili ispunjeni uslovi za osnivanje Udruženja poslodavaca u sportu koje bi autentično zastupalo interese poslodavaca u ovoj oblasti.

Vlasnička struktura, naslijeđena iz prethodnog sistema, na neki način isključuje definiciju poslodavaca u savremenom smislu te riječi. S druge strane, u praksi je isti sistem trenutno bez ozbiljne alternative, jer izostanak privatnog kapitala ili njegova nedovoljna zastupljenost onemogućuju stvaranje povoljnog tla za razvoj preduzetništva u ovoj oblasti.

Postavlja se pitanje zašto nemamo veći interes privatnog kapitala koji bi bio uloženi u ovu oblast? Razloge bismo mogli tražiti u infrastrukturi koja bi u velikom broju zahtijevala ozbiljna finansijska ulaganja ili izgradnju potpuno novih objekata u slučaju formiranja novog sportskog kluba s ozbiljnim ambicijama. To već postavlja pitanje povrata ulaganja. Svakako da bi buduća investicija išla u smjeru sporta s većom komercijalnom dimenzijom, ali je i ona upitna obzirom na ograničenja tržišta.

Kako se iz ovog Izvještaja može zaključiti, sadašnja zakonska rješenja isključuju poslodavce iz socijalnog dijaloga u smislu strane koja zaključuje kolektivne ugovore. Zakonska rješenja su podložna promjenama, ali pritom treba priznati da bi trebala odražavati stvarnu sliku u jednoj oblasti. U suprotnom, ne bi imala smisla.

A da bi se stvari zaista promijenile u našu korist, potrebno nam je privredno okruženje koje bi omogućilo poslodavcima da se više interesuju za sport, da prepoznaju njegov komercijalni i poslovni potencijal. UPCG će u okviru svoje mreže predstaviti ideju o mogućnostima ulaganja u sport, a svakako Projekt poput ovog je početni korak u tom smjeru.

EASE

European Association of Sport Employers

UNIJA POSLODAVACA
CRNE GORE

MONTENEGRIN EMPLOYERS FEDERATION

**POLITÉCNICO
DE SANTARÉM**
ESCOLA SUPERIOR
DE DESPORTO
DE RIO MAIOR

Publikacija je realizovana uz finansijsku podršku Evropske Unije. Njegov sadržaj isključiva je odgovornost Unije poslodavaca Crne Gore i ne odražava nužno stavove Evropske unije.